

บทบาทสตรีในรามเกียรติ์ : ศึกษาเปรียบเทียบนางสีดาของอินเดียและไทย

นางสาวพรรณษา ดั่งสุวรรณ

หน้า 137 122

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามนุษยวิทยามหาบัณฑิต

สาขาวิชามนุษยวิทยา ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-3762-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

WOMEN'S ROLES IN THE RAMAKIEN : A COMPARISON OF INDIAN AND THAI SITA

Miss. Hansa Tingsuwan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in Anthropology

Department of Sociology and Anthropology

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-14-3762-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทสตรีในรามเกียรติ์ : ศึกษาเปรียบเทียบนางสีดาของอินเดีย
และไทย

โดย

นางสาวนรรษา ตึงสุวรรณ

สาขาวิชา

มานุษยวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์

คณะกรรมการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทระดับบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. สุภางค์ จันทวานิช)

ประธานกรรมการ

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์)

กรรมการ

หรรษา ดั่งสุวรรณ : บทบาทสตรีในรามเกียรติ์ : ศึกษาเปรียบเทียบนางสีดาของอินเดียและไทย.
(WOMEN'S ROLES IN RAMAKEIN : A COMPARISON OF INDIAN AND THAI SITA)
อ. ที่ปรึกษา : ศ.ดร.อมรา พงศาพิชญ์, จำนวน 368 หน้า. ISBN 974-14-3762-5

การศึกษาเรื่องบทบาทสตรีในรามเกียรติ์ : ศึกษาเปรียบเทียบตัวละครนางสีดาของอินเดียและไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบถึงบทบาทสตรีในฐานะบุตร ภรรยาและมารดาของประเทศอินเดียและไทยผ่านตัวละครนางสีดาในเรื่องรามายณะของอินเดียและรามเกียรติ์ของไทย โดยศึกษาเปรียบเทียบถึงความเหมือนและความแตกต่างของสถานภาพทางเพศและบทบาทของสตรีในฐานะบุตร ภรรยาและมารดาในประเทศอินเดียและไทยผ่านวรรณกรรม ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสตรีนิยม วรรณกรรมกับสังคม และการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา งานวิจัยฉบับนี้ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแนวทางในการเก็บข้อมูล โดยมุ่งเน้นเก็บข้อมูลด้วยวิธีการรวบรวม ค้นคว้าจากเอกสารเป็นหลัก จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ผ่านตัวละครสตรี ได้แก่ นาง สีดา

ผลการศึกษาพบว่า บทบาทสตรีในฐานะบุตร ภรรยาและมารดาในรามายณะของทั้งสองประเทศมีลักษณะคล้ายกันเพราะการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะกฎหมายพระมนุธรรมศาสตร์ที่ไทยได้รับมาเป็นต้นฉบับของกฎหมายตราสามดวงของไทย ทำให้บทบาทสตรีในฐานะบุตร ภรรยาและมารดาคล้ายคลึงกันโดยสังคมถูกครอบงำด้วยระบบชายเป็นใหญ่ (ปิตาธิปไตย) ซึ่งเป็นระบบที่มีอยู่ในสังคมของทั้งสองประเทศ ระบบดังกล่าวมีอำนาจครอบงำในทุกชนชั้นและเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้บุรุษมีอำนาจครอบงำสตรีผ่านความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ดังนั้นสตรีจึงต้องอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบบุรุษจนทำให้เกิดการแบ่งแยกทางเพศ การละเมิดทางวาจาด้วยการด่าทอ และทำร้ายที่สุด คือ บางครั้งการตีค่าของสตรีเป็นเพียงวัตถุทางเพศ แต่ในบางเหตุการณ์บทบาทของสตรี เช่น นางสีดาก็มีความแข็งแกร่งเห็นได้จากการปฏิเสธคำสั่งของพระรามและการใช้อำนาจในฐานะพี่สะใภ้สั่งการพระลักษมณ์ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ทำให้บทบาทสตรีของอินเดียและไทยจากตัวละครในรามายณะและรามเกียรติ์แตกต่างกัน ได้แก่ ค่านิยมของสังคม ชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมประเพณีและคติความเชื่อทางศาสนาของพุทธและฮินดู

ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชามานุษยวิทยา
ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนิติศ..... ฐิติศ ฐิติศ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อ. อ. ฐิติศ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4581195624 : MAJOR ANTHROPOLOGY

KEY WORD: ASIAN WOMEN'S ROLE / RAMAYANA / INDIA/THAI/ SITA

HANSA TINGSUWAN : WOMEN'S ROLES IN RAMAKIEN : A COMPARISON OF INDIAN AND THAI SITA. THESIS ADVISOR : PROF. AMARA PONGSAPICH, Ph.D., 368 pp. ISBN 974-14-3762-5.

The objective of the study is to compare the roles of women in Ramakien in Thailand and Ramayana in India through the character of Sita as daughter, wife, and mother. Cultural Diffusion, Literature and Society, and Feminist theories are employed in the analysis. The study adopted qualitative method by analyzing two main literary works: Ramakien written by King Rama I and Ramayana written by Valmiki and translated by Suporn Pholcheewin.

The result of the study indicates that the women's roles as daughter, wife and mother in India and Thailand are similar. This is because of cultural diffusion which brought patriarchy from India to Thailand. The concept of patriarchy influenced all classes of people. This main factor allows men to have power over women. Hence, women are suppressed by men. This causes gender segregation and sexual domination in many instances. But, in case of Sita, she was not totally dominated by men. She refused to follow Rama's order to go back to him and she also gave order to Laxman. However, the difference in women's role in India and Thailand through the analysis of Sita lies in quality of live, social values, tradition, norm, and religious belief of Buddhism and Hindu.

Department Sociology and Anthropology
Field of study Anthropology
Academic year 2005

Student's signature
Advisor's signature.....
Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

กว่าที่งานวิจัยฉบับนี้จะสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีผู้วิจัยต้องเผชิญหน้ากับวิกฤตการณ์ครั้งสำคัญในชีวิตด้วยการสอบได้ F ครั้งแรกในชีวิตการเรียนของผู้วิจัย แต่ด้วยกำลังใจและความช่วยเหลือจากบุคคลรอบข้างทำให้ผู้วิจัยสามารถตั้งสติและรวบรวมความคิดทุกอย่างเพื่อแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณบุคคลทั้งหลายเหล่านี้ที่มีส่วนให้ผู้วิจัยสามารถสำหรับเป็น "มหาบัณฑิต" ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้อย่างเต็มภาคภูมิ

ขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ ดร. สุภาวงศ์ จันทวานิช ประธานกรรมการ ท่านศาสตราจารย์ ดร.อมรา พงศาพิชญ์ อาจารย์ที่ปรึกษาและท่านศาสตราจารย์ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์ กรรมการนอกจากท่านจะให้ความรู้ ข้อคิดต่างๆกับผู้วิจัยแล้ว สิ่งหนึ่งที่ได้รับและจะไม่มีทางลืมเลยก็คือ โอกาสและความเมตตาที่ท่านทั้ง 3 มอบให้จนผู้วิจัยสามารถสอบวิทยานิพนธ์ได้อีกครั้งหนึ่ง

โดยเฉพาะท่านอาจารย์อมราที่ตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ทำให้ผู้วิจัยซาบซึ้งในความเมตตาและคำปรึกษาที่ท่านมอบให้ ผู้วิจัยจึงอยากบอกกับท่านอาจารย์อมราว่า "หนูรักอาจารย์เหมือนอาจารย์เป็นคุณแม่ของหนูเลยคะ"

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์นันทิและอาจารย์สุนทิตพิพย์ จิตสว่างที่ให้ความกรุณาแนะนำและคำปรึกษาที่ดีมากมาย โดยผู้วิจัยจะไม่ลืมคำที่ท่านอาจารย์ทั้ง 2 บอกกับผู้วิจัยว่า "เห็นลูกศิษย์จมน้ำต่อหน้าแล้วจะไม่ช่วยได้อย่างไร"

ขอขอบคุณท่านอาจารย์วิชชุตา วุธาติตย์, อาจารย์เอื้อเอ็นดู ดิศกุล ณ อยุธยา, อาจารย์จิรพัตร พิตรปรีชาตลอดจนอาจารย์และเพื่อนๆ คณะศิลปกรรม จุฬาทุกคนที่ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกว่าเป็น "คนใน" ของคณะตลอดเวลาไม่ว่าจะจบไปนานแค่ไหนก็ตามแต่เมื่อใดที่ผู้วิจัยมีปัญหาทุกคนในคณะก็ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือจนผู้วิจัยสามารถฟันฝ่าอุปสรรคในครั้งนี้

ขอขอบคุณताल อ้อ กานต์ ปัด เพื่อนๆโรงเรียนสามเสนวิทยาลัยที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา ขอขอบคุณพี่เด่นดวง หมวย พี่เจี๊ยบ พี่นุก พี่จูน พี่อัญมณีที่คอยช่วยเหลือและประสานงานติดต่อให้แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณพี่ๆ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดสถาบันวิทยบริการ จุฬาทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านเอกสารแก่ผู้วิจัย สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณศักดิ์ หลีอาภรณ์และคุณไพโรจน์ นวนราที่ให้การสนับสนุนและอนุเคราะห์ทางด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยตั้งแต่เด็กจนโต ขอขอบคุณมารดาและพี่ชายของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจจนผู้วิจัยสามารถลุกขึ้นสู้ได้อีกครั้ง หากงานวิจัยฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใดผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. โจทย์วิจัย.....	6
3. วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	7
4. ขอบเขตในการศึกษา.....	7
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
6. นิยามศัพท์.....	10
7. สมมติฐานในงานวิจัย.....	11
8. ระเบียบวิธีวิจัย.....	11
9. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	25
1. แนวคิดและทฤษฎีเรื่องการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม.....	25
2. แนวคิดเรื่องวรรณกรรมกับสังคม.....	31
3. แนวคิดเรื่องสตรีนิยม.....	49
3 บทบาทสตรีในสังคมอินเดียและไทย : กรณีนางสีดา.....	๘7
1. นางสีดา.....	87
2. บทบาทสตรีในบริบทรามายณะของอินเดีย.....	90
3. บทบาทสตรีในบริบทรามเกียรติ์ของไทย.....	96
4. รามายณะของอินเดียและรามเกียรติ์ของไทย.....	102
4. บทวิเคราะห์และอภิปรายสมมติฐาน.....	158
1. บทบาทสตรีในฐานะบุตรจากรามเกียรติ์.....	158
1.1 บทวิเคราะห์นางสีดา.....	161
1.2 สรุป.....	202

บทที่

2. บทบาทสตรีในฐานะภรรยาจากเรื่องรามเกียรติ์.....	204
2.1 บทวิเคราะห์นางสีดา.....	206
2.2 สรุป.....	278
3. บทบาทสตรีในฐานะมารดาจากเรื่องรามเกียรติ์.....	282
3.1 บทวิเคราะห์นางสีดา.....	282
3.2 สรุป.....	297
4. บทบาทสตรีในฐานะบุตรจากเรื่องรามายณะ.....	297
4.1 บทวิเคราะห์นางสีดา.....	299
4.2 สรุป.....	3๐4
5. บทบาทสตรีในฐานะภรรยาจากเรื่องรามายณะ.....	305
5.1 บทวิเคราะห์นางสีดา.....	305
5.2 สรุป.....	339
6. บทบาทสตรีในฐานะมารดาจากเรื่องรามายณะ.....	341
7. สรุปบทบาทสตรีของนางสีดาในเรื่องรามเกียรติ์และรามายณะ.....	342
8. สรุปบทบาทสตรีของนางสีดาภายใต้ระบบปิตาธิปไตย.....	352
9. การอภิปรายสมมติฐาน.....	353
5. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	356
1. สรุปผลการศึกษา.....	356
2. ปัญหาในการวิจัย.....	357
3. ข้อเสนอแนะ.....	358
รายการอ้างอิง.....	359
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	368

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แผนผังแสดงกรอบแนวคิดในงานวิจัย.....	9
2. แผนผังการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม.....	27
3. แผนผังการแสดงความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคม.....	48
4. แผนผังสรุปแนวคิดเรื่องระบบปีศาจไทย.....	73
5. แผนผังสรุปทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์.....	86
6. แผนผังแสดงความเป็นมาของรามเกียรติ์.....	144
7. แผนผังสรุปความเป็นมาของรามเกียรติ์และรามายณะ.....	157